

ШКОЛА
ЎСТУПАЕ Ў
РЫНАК.

2

РАЯЦЬ
ЭКСПЕРТЫ
ЕЎРАПАПАРЛАМЕНТА.

2

УЖО
НЕ ДЗЯЎЧЫНКА,
ЯШЧЭ
НЕ ЖАНЧЫНА.

3

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ.

4

БЕЛАРУСКАЯ
МАЛАДЗЁЖНАЯ
ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА

29 кастрычніка 1994 г.

Субота

№ 116(13833)

Кошт у розніцу 25 рублёў

Выдавецтва з 1921 года

Малюе Віктар ДУБОВІК

Кур'ер "ЧЗ"

БУДЗЕ САМАЛЁТ "БЕЛАРУСЬ"

27 кастрычніка Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Мечаслаў Грыб прыняў прадстаўнікоў Расійскай і амерыканскай авіякампаній для разгляду прашэння аб аэрававіяцыі. На сустрэчы абмеркавалі ход рэалізацыі дзяржаўнай расійска-беларускай праграмы па стварэнні самалётаў з выкарыстаннем тэхналогій і апаратуры расійскай і амерыканскай авіяпрамысловых фірм.

Дасягнута дагаворнасць аб неабходнасці стварэння транснацыянальнай тэхналагічнай карпарцыі па рэалізацыі праграмы.

Прэс-служба Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

ПІСТОРЫЯ Ў АСОБАХ

Сцяжкіжне, што беларускія зямлі не вялікія, шчыра на сцяжкіх людзей, вырашайце абавязкі, складаныя энцыклапедычныя дэдакцыі "Місцелі і асобы" Беларусі. У выданні "Беларуская энцыклапедыя" ўжо завершана праца над кнігай і цяпер яна рыхтуецца да друку.

У дэдакцыі будуць змешчаны артыкулы пра 650 слаўных людзей, якіх нарадзіла беларуская зямля. Прычым, кніга фактычна з'яўляецца гісторыяй нашай рэспублікі ў асобах, паколькі артыкулы аб слаўных мысліцелях і асветніках Беларусі групаваны па эпохах і гістарычных перыядах. Аўтарскім калектывам новага выдання праведзена вялікая даследчая работа. У выніку ў кнігу увайшлі артыкулы не толькі пра такіх дзеячаў, як Ефрасімпія Полацкая, Кірыл Тураўскі, Францішак Скарына, але і пра пакуль мала вядомых нам кнігазнаўцаў, этнографію, філосафаў, дзейнасць якіх аказала ўплыў не толькі на беларускую культуру, але і на славянскую культуру ў цэлым.

БЕЛІНФАРМ.

ДЗЕНЬ, ЯКІ ЗАСТАЕЦЦА У ПАМЯЦІ

Сёння спяўніцце 78 год з дня заснавання камсамолу. І, як бы мы ні ставіліся да гэтай даты, дзень нараджэння камсамолу застаецца ў памяці не толькі ветэранам маладзёжнага руху і пакалення 30-40-гадовых, але і сённяшніх членаў Саюза моладзі Беларусі.

Непаруйна звязаны з камсамолам і 73-гадовы лёс "Чырвонай змены". А таму вінуем з гэтай нагоды сяброў маладзёжнага руху ўсіх часоў і ўсіх былых чырванезнаўцаў.

ВІНШУЕМ!

Кафедры педагогікі і псіхалогіі Акадэміі фізічнага выхавання і спорту Беларусі споўнілася 50 год.

На кафедры, адной з асноўных у Акадэміі, выхавана шмат выдатных спартсменаў, трэнераў і, безумоўна, настаўнікаў фізічнай культуры. Амаль ва ўсіх спартыўных, агульнаадукацыйных школах, дзяцінных садках, санаторыях нашай рэспублікі працуюць выпускнікі кафедры, якую больш як дзесяць год узначальвае трохразовы алімпійскі чэмпіён, прафесар Алена БЯЛОВА.

(УЛІНФ.)

ШЧАСЛИВАЯ ЛІЧБА - "8"

Нарэшце шчылізаваная дзяліла і да Лепельшчыны. Зараз адсюль, нават з самай далёкай вёскай, набавішы патрэбны лічбы, можна давацца хоць на край свету (былі 6 грошай). Справа ў тым, што яшчэ ў верасні ў Віцебску ўведзена ў эксплуатацыю новая аўтаматычная міжгародняя тэлефонная станцыя электроннага тыпу. Лепельскі раён першым падключаны да гэтай станцыі.

Як паведаміў галоўны інжынер раённага вузла сувязі Уладзімір Анатольевіч Шакута, хутка бу-

дуч закончаны наладчычыя работы, і якасць сувязі праз "васьмёрку" значна палепшыцца.

Уладзімір МІХНО.

ДАПАМОГУЦЬ ЛАЯНС-КЛУБЫ

Беларусь стала 181-й краінай у Міжнароднай асацыяцыі лаянс-клубаў — дэбачнай арганізацыі, якая налічвае сёння 5 мільёнаў членаў.

Больш за год таму ў Клімавічах быў створаны першы ў рэспубліцы лаянс-клуб, які дапамагае старым, інвалідам, хворым дзецям. А нядаўна на адкрыццё яшчэ двух (у гарадскім пасёлку Круглае Матіўскай вобласці і Мінску) прысутнічаў кавардынар лаянс-клубаў з Нарвегіі Эйнар Ліггар. Таксама пры дапамозе нарвежскіх дабрачынных клубаў у Клімавічах у хуткім часе будзе бясплатна ўстаноўлена нарвежская тэлефонная станцыя на 10 тысяч нумароў, якая забяспечыць тэлефонам у гарадзе ўсіх жыхароў.

Наталія ВАЛАКІДА.

СПОНСАРАМ СТАЎ ПАРТЫЗАН

Конкурс на лепшы музычны твор, верш, выраз і дрэва і металу, а таксама школьнае сачыненне абавязкі былі партызанам, наглядчыкам музея ў Расонскім раёне Леанід Рабін, устанавіўшы прэмію са сваіх зберажэнняў.

Тэмай конкурсных твораў, паставіў ён умову, павінна быць асоба Пятра Машэрава, пад камандаваннем якога партызанскі спонсар паўстагоддзя таву.

НАС ЧАКАЕ ІСПАНСКАЯ КАРЫДА

Істотную лепту ў ліквідацыю выніку аварыі на Чарнобыльскай АЭС вырашыў унесці іспанскі фонд "Габарон".

Аб сваіх намерах яго прадстаўнікі паведамілі на сустрэчы з міністрам знешніх эканамічных сувязей рэспублікі Міхаілам Марынічам. З дапамогай гэтай арганізацыі, у якой склаліся добрыя сувязі з нашым фондам "Беларусь", сто дзяцей з забурджаных радыёактыўнымі зонамі ўжо змаглі набрацца сіл у гэтай краіне. Гэці з-за мажы будучы і далей аддараўляць нашых дзяцей у сябе на радзіме. Для гэтага яны плануецца 3 красавіка будучага года арганізаваць чаргавыя рейсы з Мінска ў Андалузію.

У планах фонду — арганізацыя ў нас выставак іспанскіх тавараў, а таксама ўпершыню ў СНД павяз для жыхароў Беларусі неагартыяныя карыды. Вылучаны ад гэтых мерапрыемстваў грошы плануецца накіраваць на лячэнне нашых дзяцей, закупку для рэспублікі медыцынскага абсталявання, лекваў.

БЕЛІНФАРМ.

ТРАГЕДЫЯ Ў ІНТЭРНАЦЕ

У адну з нядаўніх начэй у пакоі інтэрната Беларускай акадэміі музыкі адбылася трагедыя. У выніку ўагарання, прычына якога не высветлена, загінулі дваццацічатырохгадовы Саша Аўдэев, студэнт 3 курса, і дваццаціаднагадовы Дзіма Радомскі, які вучыўся на 2 курсе.

Як паведаміў Аляксандр Рашчупкін, прарэктар па вучэбнай рабоце акадэміі, паводле папярэдніх звестак, не спрацавала супрацьпажарнае ўсталяванне, якое абсталяваны ўсе пакоі інтэрната.

Святлана КУЛІКОВА.

Курсы валют на 28 кастрычніка:

	Далар ЗША	Праз	Ням. марка	Скутка	Продаж
"Комплекс"	6800	7050	4500	4700	
"Трыор"	6850	6950	4600	4650	
"Дукат"	6850	7100	4650	4750	

Галіна Рамізава, студэнтка Брэсцкага музычнага каледжа, марыць, як і многія ў юнацтве, пра сцэну. Першы прыступак на гэтым шляху і аліна ўжо пераадолела, скончыўшы з адзнакай музычную школу. Але наперадзе яшчэ гады вучобы ў каледжы і, як плануе дзяўчына, у акадэміі музыкі.

Фота Рамана КАБЯКА.

ПРЭС-КАНФЕРЭНЦЫІ

Галоўны банкір ініцыіруе "жорсткую палітыку"

"Той, хто не бачыць змяненняў у прэзідэнце Беларусі Аляксандра Лукашэвіча, які за кароткі тэрмін вырас у значную палітычную фігуру, той застаецца слепым", — заявіў на прэс-канферэнцыі старшыня Нацыянальнага банка Станіслаў Багданкевіч. На яго думку, падтрымка прэзідэнтам "рэвалюцыйнай" праграмы антыкрызісных мер — смелы і рашучы крок, на які ранейшыя кіраўніцтва не смеліся пайсці.

Прадаўжаючы гэту тэму, Станіслаў Антонавіч падкрэсліў, што практычна 99 працэнтаў пратэнсу галоўнага банкіра знайшлі адлюстраванне ў гэтай праграме і цяпер пачалася іх рэалізацыя. На прэс-канферэнцыі ў Нацыянальным банку прыняты шэраг кардынальных рашэнняў у рамках праграмы неадкладных мер па выхадзе эканомікі з крызісу. Гэта, у пер-

шую чаргу, абмежаванне грашовай масы шляхам скарачэння кредитнай эмсіі, змяншэнне стаўкі рафінавання. Тлумачыць сутнасць гэтых мер, галоўны банкір паведаміў, што Нацыянальны банк вырашыў абмежаваць рост кредитнага ўраду і камерцыйным банкам у 4-м квартале сумы 345 мільярд рублёў. Прычым палова гэтай сумы пайдзе на кредитаванне

бюджэту. А рафінаванне камерцыйных банкаў не выйдзе за межы 174 мільярд рублёў. Банкір падкрэсліў, што гэтыя жорсткія меры прынятыя ў адпаведнасці з міжнародным валютным фондам.

У першым паўгоддзі 1995 года Нацбанк абмяжуе аказаннем падтрымкі толькі ўраду, камерцыйным жа банкам кредиты выдавацца не будуць. Акрамя таго, ужо 10 кастрычніка ўстаноўлена новая працэнтная стаўка па кредитам: 25 працэнтаў у месяц, гэта значыць стаўка рафінавання будзе роўна месячнай інфляцыі. Такім жа чынам будзе ўсталявацца і працэнтная стаўка па депазітах

для грамадзян, якая, паводле пераказання галоўнага банкіра, не павінна абсалютна перадавацца на рахунак грошай.

Аднак Станіслаў Багданкевіч падкрэсліў неабходнасць падтрымкі прымальных ім жорсткіх мер з боку ўрада, які, на яго думку, павінен зрабіць свабодным цэнаўтварэнне, абавязчы свабоду гандлю, ажыццявіць у сістэмы тэрміны прыватызаваных. У той жа час галоўны банкір дадаў, што, на яго рашэнне, "ён бачыць у цяперашнім прэз'еры Міхаіла Чыгры аднадушча, чаго не скажаш пра рэжыміага лідэра".

Станіслаў Багданкевіч спыніўся на пытанні адносін рэспублікі з Расіяй. "Я за

БЕЛІНФАРМ.

ПАДПІСКА-95

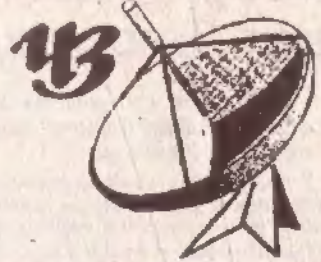
Будзьма разам!

Сябры! Так, мексіканскі сабрат п'іў і вера Шчырна, рэдактар аддзела студэнцкай і школьнай моладзі, чытаючы "Чырвоны", вельмі хацела б, каб і ў наступным годзе ваши адносіны да нашага аддзела і газеты ў цэлым заставаліся добрымі. І каб росла колькасць прыхільнікаў газеты. А паку короткага рэскажу, які ўплывае аддзел пасля 31 снежня 1994 г. яго супрацоўнікам. Адрасу папярэдня: мы супраць карных рэвалюцыйных пераўтварэнняў. Вы, безумоўна, памятаеце рубрыку "Моладзі і нас", "Дзеці і мы", "Званок на ўрок". Навіны ад Гаўдэмуса? Спэцыяліст, ухваліўшы наша з карэспандэнтам аддзела Іраной Заварэвай рашэнне пазначыць іх не старонніх газетцаў. А цяпер пра новае, што, мёртвым, зашкварыў нас. Калісьці ў нашай газеце была рубрыка "Гаспадыня "ЧЗ", дзе змяшчаліся гутаркі з цікавымі людзьмі. Спэцыяліст, што не пераважылі гутаркі на Беларусі і ёсць чым паддзяліцца ім з моладдзю. Ёсць задумка выхадзіць у "Чырвоны" службу псіхалагічнай дапамогі. Як будзе называцца рубрыка? Нешта нахвосталі "Парада для шчы", "Даламочым парадокс" і "Парольны момант". Давядае абмеркаванне варыянтаў разам з вамі не толькі ў сваёй падобнасці альбо не, а і ў адпаведнасці з тымі балачкамі пытанні, якіх вы не можаце вырашыць самі. А мы паспрабуем знайсці патрэбных спецыялістаў.

"Жыццё як лінгва" — здаецца таксама патрэбнай рубрыкай. Акрамя таго, аддзел плануе змясціць шэраг матэрыялаў па праблемах сучаснай школы. Першы з іх "Школа ўваходзіць у рынак" — доктарства спецыялістаў новай Ням Кунгравой.

Не хачуцца на гэтым стацьці кропку. Пішыце нам, даярабам, рабіцеся, чытаеце "Чырвоны", і давайце разам рабіць не шкаваньні і карысны выданнем.

"Еўраныўс"

Дзяжурныя па выпуску перакладчык Ларыса ДУДАРУК, Людміла КАХАВЕЦ, рэдактар Наталія ВАЛАКІДА.

"Суперчэннэл"

ПАД АБСТРЭЛАМ — ТЭЛЕСТАНЦЫЯ

У заходняй частцы Сярэдняй, недалёка ад мясцовай тэлестанцыі, была ўзрвана гранада. Сярод пацярпеўшых — 15-гадовая дзяўчынка, якая знаходзілася ў вельмі цяжкім стане.

ПАГАДНЕННЕ НАТО І ААН

НАТО і ААН прыйшлі да згоды ў пытанні аб сумесных ваенна-паветраных дзеяннях у Босніі і Герцагавіне. Прадстаўнікі гэтых арганізацый заявілі, што ваенныя дзеянні будуць пачаты пры першай жа неабходнасці.

У МАЗАМБІКУ ВЫБАРЫ ІГНАРУЮЦЬ

У Мазамбіку насельніцтва прайгнаравала парламенцкія выбары. Аднаўленне ад узаемна выбараў узмажніла напружанасць у дзяржаве.

ІТАЛЬЯНСКАЯ ПЕНСІЯНЕРЫ ПРАТЭСТУЮЦЬ

У Рыме адбылася дэманстрацыя, выкліканая інфляцыяй і скарачэннем пенсійнай дапамогі. На дэманстрацыю выйшла каля 30 тысяч жыхароў горада.

"Уорлднэт"

БУТРАСУ ГАЛІ — ВЫШЭЙШАЯ ЎЗНАГАРОДА ФРАНЦЫІ

Генеральнаму сакратару ААН Бутрасу Галі ўручылі французскі крыж — вышэйшая ўзнагарода дзяржавы. Бутрас Галі атрымаў ордэн за выдатную палітычную работу ў ААН і на былой пасадзе міністра замежных спраў Егіпта.

ВЕНЕЦЫЯ АЧЫШЧАЕЦЦА

У Венецыі прынята спецыяльная праграма па ачышчэнні горада. На гэтыя мэты выдзелена 150 мільярд рублёў.

ДАСТАВАЧНАЯ КАРТКА

ПВ месца літар на газету 63129 (Індэкс выдання)

ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА

Кошт падпіскі рублёў. Колькасць камплектаў

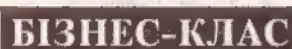
на 1994 год па месяцах

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

Куды (паштовы індэкс) (адрас)

Каму (прозвішча, ініцыялы)

**"СПРАВА
ШЫШОВА"—
АДКРЫТА
І ЗАКРЫТА**

У ПОЛЬШЧУ —
ПА ТАВАР

**"МЕРСЕДЭС-БЭНЦ"
ПРЕЗЕНТУЕ**

Наталля ВАЛАКІДА.

ПРАВЕЦЕ ПРАВИЛЬНАСЦЬ АФАРМЛЕННЯ АБАНЕМЕНТА

Ніна КУНГУРАВА,
доктор
саціялагічных навук,
прафесар
Рэспубліканскага
інстытута павышэння
кваліфікацыі і
перападрыхтоўкі
кліруючых работнікаў і
спецыялістаў адукацыі.

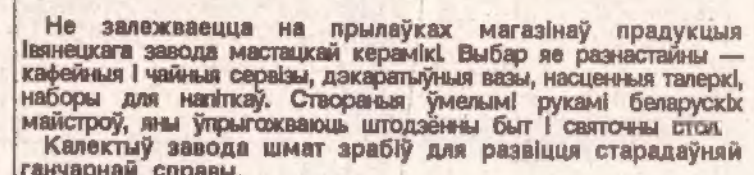

Фото Аркадия НИКОЛАЕВА

ЭКОНОМИКА

МОТАШЛЕМ ПА-ІТАЛЬЯНСКУ

Паралельна тут вядуцца работы па асваенню I выпуску будаўнічых касак на аснове палімерных матэрыялаў. Паводле папярэдніх звестак, у беларускіх будаўнікоў новая прадукцыя павінна карыстацца пошптам.

В.А3АРАҮ.

СКРЫЖАВАННЕ

Заяву давалося перапісваць па-руску

Кацярына Валасевіч,
вучаніца 10 "Б" класа
38-й мінскай школы.

Кацярына Валасевіч,
вучаніца 10 "Б" класа
38-й мінскай школы.

KVP'EP "Y3"

ЁСЦЬ І ТАКІ КОНКУРС

"Драуляним" юбілеєм лічача у народзе п'яцігоддзє сямейнага жыцця. Заклучышы шлюб з музая, за гэты час "Выток" нарадзіў двух дзіцятак — зборнікі "Запалі імгненна" (1991), "Наступіў дзень" (1992). Літаратары актыўна ўдзельнічаюць у культурным жыцці раёна.

Уладзімір МІХНО,

"САБАЧАЯ РАДАСЦЬ" З ЛЯХАВІЧАЎ

Гаспадарка паставіла ўжо 9 Германію дзве буйныя парты сваёй новай прадукцыі і цяпер рыхтуецца да адпраўкі наступнай.

HEPUSH

Фота Эдуарда КАБЯКА,
БЕЛІНФАРМ.

А ўцякаць
няма куды...

Для реалізації мер па прыёму бежанцаў, прадугледжаных праграмай, патрабуецца не менш як 1,5 трыльёна рублёў. З

На сённяшні дзень уладамі горада афіцыйна зарэгістравана 14 тысяч бежанцаў. Пlius да гэтага налічваецца каля паўмільёна прыездных, якія не маюць такога статусу і ў сувязі з гэтым вымушаны

притримуватця установленого максимуму для проживання і за кожний день знаходження плаціці 10 процентів мінімальної зарплати. "Галауны боль" міграційных служб — іншае змыс з пратэрмінаванай вісай або зусім без яе. Такіх

НОВЫЯ СТАТУТЫ

НОВЫЯ СТАТУТЫ

У адвадзінсці з новым статутам, афіцэр мае права на захоўванне і наўвесьня абароны не толькі на службе, але і ў вольны адпачынак час на вуліцы і дома. Гэта своечасовае новавядзенне тлумачыцца тым, што ў апошні час значная колькасць расійскіх афіцэраў пачала падзяргацца нападам, якія часта заканчваліся смерцю наўзброеных вайнаслужачых.

ВІЗІТ, ЯКОГО ЧАКАЛІ...

Завяршыўся візіт міністра замежных
спраў Рэспублікі Польшча Анджея Аля-
хоўскага ў Беларусь.

У ходзе візиту абмяркоўваліся некаторыя аспекты эканамічнага супрацоўніцтва паміж дзяржавамі. Як вядома, Польша стаіць на першым месцы ў спісе заходніх партнёраў нашай рэспублікі па эканамічнаму супрацоўніцтву. Па аб'ёму тавараабароту і шырыні асартыменту Беларусь абышла Украіну і іншыя краіны СНД, крамя Рэсіі.

БЕЛІҢФАРМ,

ГАРСАВЕТ НЕПРАВАМОЦНЫ ПАВЯЛІЧАЦЬ ШТРАФЫ ЗА БЕЗБІЛЕТНЫ ПРАЕЗД

31 снежня 1994 года стравіць сілу абзац трэці часткі першага артыкула 5 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях і прынятыя на яго падставе рашэнні Мінскага Савета дэпутатаў аб умяшчэнні адміністрацыйнага адказнасці.

Такое рашэнне прыняў Канстытуцыйны суд Рэспублікі Беларусь, які прызнаў, што гэта норма не адпавядае Канстытуцыі. Абласны, а таксама Мінскі гарадскі Савет дэпутатаў пазбавіў права павялічваць памеры штрафу за правапарушэнні ў галіне аховы здароўя насельніцтва, навакольнага прыроднага асярод-

дзя, выкарыстання цеплавой і электрычнай энергіі, за парушэння ветэрынарна-санітарных і каранцінных правілаў, за правапарушэнні на транспарце, у галіне дарожнай гаспадаркі і сувязі, жыллёва-камунальнай гаспадаркі і дубаўпрадэкавання, гандлю, аховы грамадскага парадку.

ВАЕННА-ПАСТАРЫЧНЫ ПАХОД

Па месцах бітваў Аўчыннай вайны 1812 года на тэрыторыі Беларусі ажыццявіла вясеннюю дэлегацыю Францыі на чале з камандзірам 15-га транспартнага палка Узброеных Сіл Французскай рэспублікі палкоўнікам Шэвалье. Удзельнікі дэлегацыі аглядалі тэрыторыю, па якой праходзілі гэтае полк у час вайны кампаніі. Гасці таксама наведалі Мінскае савораўскае вучылішча, дзе цікавіліся, у прыватнасці, як вышчылі савораўскія асіпкі захоўваюць слаўныя традыцыі рускай зброі.

БЕЛІНФАРМ.

НАЛЯТАЙ – ПАТАННЕЛА. НАЛЯЦЕЛІ – НЕ БЯРУЦЬ...

Напярэдадні вясенніх сельгаспадарчых кірмашоў з'явіліся паведамленні, што Мінстэрства гандлю Рэспублікі Беларусь аб'явіла конкурс на лепшы матэрыял па асабістасці ў сродках масавай інфармацыі прэсцы іх падрыхтоўкі і правядзення. Аб'явіліся прэміі. Але не гэта прывяло на гарадскія плошчы Віцебска многіх мясцовых журналістаў ды ўласных карэспандэнтаў рэспубліканскіх газет. Проста па дыктанце кірмашоў хацелася выказаць пульт жыцця абласнога горада. А ён, як кажуць медыкі, аказваецца перакрытым. Бо кірмаш, хоць і радваў сваім багаццем і разнастайнасцю, хоць і прапаноўваў тавар удзячнай, чым у магазінах, меў велікі і велікі мала наведвальнікаў. Пакуны і цяжкасць гараджан зніклі.

АДАМ І ЕВА

Ужо не гэты чынык, яшчэ не жанчына

Яна адчыніла шафу і выцягнула з яе негэту маленькі спічка, на дне якой ляжала пластмасавая кальцо 3-4-х сантыметраў у дыяметры, з цвёрдым абадком. "Своеасоблівы экспанат. Выяўлены ў час гінекалагічнага агляду пацыенткі. Відавочна, ім карыстаўся партнёр дзяўчынкі і не заўважыў, як "згубіў" яго ў інтымным месцы, — растлумачыла Валентына Калінуха ЛЫСЕНКА. Яна — падлеткавы гінеколаг сталічнай паліклінікі № 16, кандыдат медыцынскіх навук.

Паводле яе ўласнага выказвання, праблемамі дзяўчэй і падлеткавай гінекалогіі займаецца "мільён гадоў. За гэты час навучылася нічому не здзіўляцца, нават самым неверагодным прызнанням і "знаходкам"...

— І які ж узраст вашых пацыентаў?

— Ад нуля да вясемнаціці.

— Ці часта даводзіцца выслухоўваць споведзі? — І мяне на ўвазе тых, каму ўжо споўнілася чатырнаццаць?

— Бывае. Ва ўсім разе, мне яны раскажэць больш, чым сваім мамам. Гэта вельмі інтымны гісторыі, звязаныя з адносінамі паміж двума. У іх аса-

нове ляжыць толькі секс, а не розніца паміж светлым і цёмным.

— Што гэта за праблема, пра якія страшна раскажэць маме?

— Калі вы думаеце, што размова зразова падзея пра цяжарнасць і аборт, то памылка. Сёння на перахмале выхадзіць венерычны захворванні — трыхоманіду, каліт, гана-рэя, сіфіліс, а таксама запалення праўдзі і лярэі шыйкі маткі. Па іх колькасці "маб" дзяўчынкі

ПАДПІСКА-95

Вы верыце ў каханне? З першага погляду, з другога, з... апошняга? Вы згодны з тым, што, праходзячы праз выпрабаванне пачуццям, душа ачышчаецца ад наліплага на ёй бруду? У такім разе вы — патэнцыйны прыхільнік ужо любімай многімі рубрыкі "Адам і Ева". Народжаная ў перады застой і загартаваная ў перабудовачных катаклізмах, яна, тым не менш, шчасліва дажыла да нашых дзён. Таму што ўсе на свеце мінулі, лозунгі з'яўляюцца і знікаюць, а каханне — вечная субстанцыя — было, ёсць і будзе. Мы пра яго пісалі, пішам і будзем пісаць...

Мужчына сустракае жанчыну (ці наадварот). Некаторы час яны знаходзяцца нібыта ў стане зыфэры, боючы і даруючы адзін другому ўсялякія глупствы. Потым — загс, шлюб, сям'я, дзеці... Зыфэрыя прыходзіць, а на яе месцы раптам узнікае праблема, муч, проста незлічэнная колькасць. Жонка здраджвае, муж выпівае, яна — няўмысла і нехачэй, ён — лайдак ці, яшчэ горш, хітлі дэспат, яна — "бярэяно" ў пытанні сексу, ён, прабачце, усюгале хаюры.

Рубрыка "Адам і Ева" пастаралася дапамагчы вам вырашыць мноства асабістых праблем з дапамогай вядомых у рэспубліцы псіхалагаў, сексалагаў, гінеколагаў, іншых спецыялістаў. Мы адкажам на ўсе, нават самыя інтымныя, пытанні, якія хаваюць вас у дадзены момант.

Так што, заставіцеся з намі, чытайце нас і пішыце нам пісьмы. Усім сваім патэнцыйным прыхільнікам і апанентам жадаю ў наступным паўгоддзі поўнай гармоніі ў адносінах з каханымі, а таксама здароўя ў асабістым жыцці.

Вядучая рубрыкі "Адам і Ева" Наталія СТРАЛКОВА.

впраджваюць дарослых пацыентаў. Безумоўна, розум і вопыт прыходзяць з гадамі, і ў больш сталым узросце жанчыны пачынаюць клапаціцца пра свабоду, перастане рабства, каб не дробязі і мімавольнае захваленні. Пра дзяўчынак-падлеткаў гэтага не скажам. Тут — ні вопыту, ні розуму, ні выхавання, ні нават жадання нешта ведаць, акрамя таго, што займацца сексам можна не толькі на спіне. А што трэба рабіць да таго і пасля? — поўны праблем. На прыёме, акрамя непасрэднага агляду, мне яшчэ трэба праверціць гутарку — раскажэць пра кантрацыцыю, шкоднасць ранніх абортары, правільнасць гігіены. За апошнім — спраўдзіць бяда. Дзяўчынка можа прыйсці на агляд з кілаграмным мекіяжам... бруднымі пятакімі ці, яшчэ лепш, непамытай. Нездарма, што пры выяўленні гаварыць ці спіналіс рэакцыя пераважнай большасці... спакійнага да абмякчання, як, дарэчы, і ў іх мам.

Што датычыцца цяжарнасцяў... Іх колькасць расце. Пра кантрацыцыю мае пацыенткі нешта чулі, чыталі, сямейныя раскажвалі. Але на практыцы не карыстаюцца, каб не павялічыць аб'ёмнасць, а і ўвогуле без усялякіх пры-

чы. Гэтая сексуальнае дэбильнасць.

— А прысутнасць мамы на прыёме абавязкова?

— Зусім не. Выключэнне складаюць выпадкі, калі дзяўчынка зачыравае і трэба вырашаць далейшы лёс яе патэнцыйнага дзіцяці. Вакуум? Аборт? Роды? Апошнія слова — за мамой. Больш таго, калі раней гэта ўмова датычылася дзяўчат да 16-ці гадоў, то цяпер прыняцце самастойнага рашэння забаронена аж да 18-ці. І гэтага новага правіла, нягледзячы на тое, што не зусім з ім згодны, урачы строга прытрымліваюцца. А дзяўчаты ад яго могуць толькі тады, калі да 18-годдзя пацыенткі засталася, скажам, даўн восьмідзесяці.

Здарэцца, да мяне прыходзіць дзяўчаты з такім тэрмінам цяжарнасці, калі аборт рабіць позна ўжо. У падобных выпадках я таксама абавязкова запрашаю на размову бацькоў.

— Гэта, скажам так, крайнасць. А калі патрабуюцца прасты прэфілактычныя агляды і лічэнне, якое можа праводзіцца на месцы?

— Тут абыходзіліся без родных. Кабінет дзяўчэй і падлет-

кавай гінекологіі і быў створаны для таго, каб пазбавіць дзяўчынку страху пакарання і асуджэння і дапамагчы ёй вырашыць свае праблемы.

— Значыць, можна запроста зайсці да вас адной?

— Безумоўна. Чым раней, тым лепей. Мы нікому не адмаўляем.

— А бацькі не патрабуюць ад вас справядлівасці ў інтымных справах сваіх дачок?

— Калі дзяўчынка на агляд прыводзіць самі мамы, іх сапраўды цікавіць яго вынікі. Ніхкіх афіцыйных забарон ці дазваляў на размову з бацькамі, калі справа датычыцца здароўя падлеткаў, медыкі не меюць. Я маю права зрабіць у дадзенай сітуацыі так, як лічу неабходным, зыходзячы з сітуацыі, настрою мамы, паводзі дзяўчынкі. Калі дзе спакійная, разумная, зацікаўленая размова, чым б не абмеркаваць усе праблемы разам?

— З чым вам даводзіцца сутыкацца частей? — з пэўна-жнем праблемаў ці яе вынікі?

— Я думаю, вы і самі ведаеце. Канешне, з вынікамі, прычым, вельмі сумнымі. Калі ў Маскве і Санкт-Пецярбургу ёсць спецыялізаваныя цэнтры, дзе і падлеткамі займаюцца і педагогі, і псіхалогі, і гінеколагі, і сексалагі, то ў нас праблема палова выхавання на дзяржаўным узроўні лічыцца амаль не вартай увагі. Няма пэўнай сістэмы, па якой з дзецьмі, пачынаючы з ранняга ўзросту, звыкліся б прэфілактычнай і асветнячай работай у гэтым накірунку. Школы таксама нібыта закрываюць ачыны на тое, што секс у нас усюды. Напрыклад, будоўля чалавеча дзеці пачынаючы звычаюць толькі ў 9-м класе. Мне прыходзіць "на пальцы" тлумачыць дзяўчынкам, які правільна карыстацца прэзерватывам, каб той не пераважыў у сабе непатрэбны момант. Бару аркушы паперы і маюць...

— Што павіна ведаць дзяўчынка ў 13-14 год?

— Чаму менавіта ў 13-14? Яна павіна ведаць усё (безумоўна, тэарэтычна) значна раней.

— Мая пціагавора дачка актыўна "цікавіцца" дапаможнікамі па сексалагіі, асабліва ілюстрацыямі ў іх...

ТЭАТР – ДЗЕЦЯМ

Сёння ў Мінску завяршылі работу міжнародная спецыялізаваная навукова-практычная канферэнцыя на тэму "Псіхалагічная развіццёвая дэцыя сродкамі тэатральнага мастацтва" і трыяна "Тэатр-дзецям".

Сярод удзельнікаў былі вядомыя навуковцы з Беларусі, Германіі, Расіі. Яны падкрэслілі неабходнасць падняць больш увагі ў выхаванні дзяцей і юнакоў сродкамі тэатральнага мастацтва. У праграме трыяна ўдзельнічалі трупы Нацыянальнага тэатра з Мангавіа, Расійскай акадэмічнай тэатр моладзі і рэспубліканскі ТЮГ.

Лілія АСТРАВЕЦКАЯ.

Уладзімір СТАРАСЦЕНКА.

МІНУЛАЕ НЕ ПАЎТАРАЕЦЬ

Музыканты з гурта "Лед Зепелін" ("Led Zepellin") Роберт Плінт і Джымі Пейдж у лютым наступнага года выступіць у сусветным турне.

Нагледзячы на сумесныя канцэрты, паводле слоў музыкантаў, у іх няма намеру адрадыць легендарны гурт. Плінт і Пейдж будуць працаваць з аркестрам, які складаецца з музыкантаў розных краін.

"РОЛІНГ СТОЎНЗ" У ЛОС-АНЖЭЛЕСЕ

Музыканты "Ролінг Стоўнз" упершыню за пяць гадоў прыехалі ў Лос-Анджэлес. Паведамленне радасна сустралі прыхільнікі, якія "забілі" стадыён і сталі віноўнікамі "пробак". Блеты на прадстаўленне з рук каштавалі па 200 далараў.

ТРАВОЛТА ТВОРЫЦЬ ЦУДЫ...

Джон Траволта сцвярджае, што яго рукі маюць здольнасць знікаць. Паводле яго слоў, ён бярэ сілу ад царквы, да якой далучыўся 20 гадоў таму, і яго вера дапамагае яму ў кар'еры. Пасля некалькіх няўдачных фільмаў Траволта зноў на хвалі славы.

ПАЦЯРПЕЎ ЗА МУЗУ

50-гадовы вяртан англіскага рока Элвін Стор-дэ пацярпеў на сваім выступленні ў адным з гарадоў цэнтральнай Англіі. Агнём ад феерверку яму апала на твар, музыка та прышлі тэрмінова адвезці ў шпіталь, дзе яму аказалі медыцынскую дапамогу.

ГРАНТ АБВІНАВАЧАЕ Ё ПЛАГІАЦЕ

Выканаўца "Іглас" Дэві Грант "абвіяў" вядомаму даўнаму гурту "Whigfield". Музыкант упэўнены, што хіт "Суботняя ноч" зусім ідэнтычны адной з песняў яго гурта, якія была напісана ў 1969 годзе. Менеджар Гранта збіраецца падаць іск і патрабуе ад "Whigfield" вярнуць за аўтарства 750 тысяч далараў. У выпадку адмовы на дадзены гурт, ён пачне супраць іх судовы працэс.

ТУРНЭ ПЕРАВАЛІ

Музыканты гурта "Everything But The Girl" спынілі сваё турне па Еўропе.

У час выступленняў выканаўца Трэвіс Тарн захварэла на грып. Співачка выступала на канцэрце ў Мадрыдзе на месцах раней, але хвароба прымушала яе адмяніць выступленне ў Парыжы. Яшчэ адно шоу ў Амстэрдаме было перанесена, і пакуль невядома, ці адбудзецца свечасовае канцэрт у Германіі і Бельгіі.

НЕ РАЗУМЕЮЦЬ ЖАРТАЎ?

Амерыканскі рэжысёр Квенцін Таранціна занепакоены тым, што людзі перастаюць заўважваць гумар у яго карцінах.

Як вядома, яго апошні фільм "Маякая фантастыка" выклікаў крытычныя водгукі, а папярэдні — "Рэзэрвуар сабак" — шакіраваў гледачоў рэалістычным адлюстраваннем насіла.

ПАЭТ У ЗАХАПЛЕННІ

Пэст Уайн Купер у захопленні ад таго, што песня "Шэры Кроў" ("The Wagon") заняла першае месца па папулярнасці ў Амерыцы. Яго верш "Fun" стаў тэкстам для гэтага песні. Уайн Купер выкладае ў каледжы ў горадзе Мальбара, штат Нью-Йорк, і за аўтарскія правы на песню ён атрымаў больш, чым за год на асноўнай працы, дзе ён атрымлівае 30 тысяч далараў у год.

СМЕРЦЬ – ПАПУЛЯРНЫ СЮЖЭТ?

Жыццё пэста смерці стала папулярнай забавой для некаторых поп-зорак. Прынц у сваім апошнім альбоме гіне, каб адрадыцца як сімвал. У фільме "Murder Was The Case", у якім дэбютаваў Спун Дот Дот, рок-выканаўца зняты побач з лёткай магіяй. 80-мінуны фільм паставіў прадзюсер і бліскі сінга выканаўца доктор Дрэ, а на яго стварэнне папулярна адназначная песня з апошняга альбому Спун.

СПОРТ

Пёгкатлетычная эстафета на прызы гарадской газеты "Віцебск" прайшла ў абласным цэнтры. У спартоўцы былі прыняты ўдзел каманды Віцебска, шкільна-адукацыйнага і інстытутаў. Лідарамі ў сваіх групах сталі каманды сярэдніх школ №10 і №140, спартсмены Індустрыяльна-тэхналагічнага тэхнікума і факультэта фізічнага выхавання педінстытута.

Фота Аляксандра ХІТРАВА, БЕЛІНФАРМ.

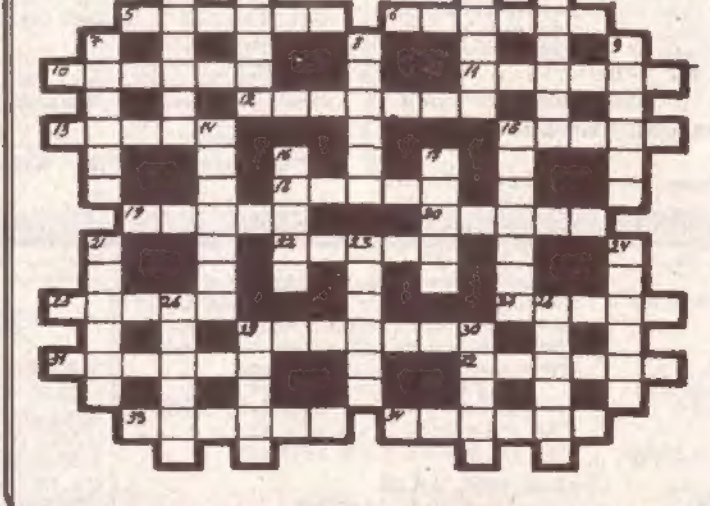
КРЫЖАСЛОЎ

Перакладзіце наступныя словы на беларускую мову:

Па гарызанталі: 6. Дзеяслова, 6. Обход, 10. Пугало, 11. Котомка, 12. Роскошы, 13. Желоб, 15. Воль, 18. Поля у одежах, 19. Плоска, плас, 20. Махатра, 22. Конура, 25. Дар, порча, 27. Шэкі, 29. Мунура, 31. Обода, 32. Лоспаліны, 33. Донік (бат.), 34. Возлюбленны.

Па вертыкалі: 1. Помеха, разлучэнне, 2. Радар, 3. Лента в косе, 4. Наука, 7. Зямля, 8. Опрыск, 9. Галам, 14. Часотка, 15. Тавары, 16. Помпач, плас, 17. Украс, 21. Заркел, 24. Далець, 24. Раденне, 28. Было в ступе, нест, 28. Падон, 29. Ізбушка, 30. Вышук (зуправля).

Падрыхтаваў Сяргей СТАТКЕВІЧ.

НА АТРЫМАННЕ ДЗЯРЖАЎНАЙ ПРЭМІІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

На гушы пісьменніка – радасць і боль

Асоба мастака слова, яго характар, манера вясці дыялог з чытачом, у рэшце рэшт чалавечая індывідуальнасць у ацэнцы падзей, у якіх жывуць героі твора, выразае выцягваюцца ў яго творчасці. За кожным радком, кожным словам раману ці апавядання неадступна кроцьчы, супраджае скруці герою, іх радасць і боль і мастак. Пра гэта падумалася, калі прычытаў трылогію Генрыха Далідовіча, якая складаецца з трох раману — "Гаспадар-камень", "Пабуджаны" і "Свой дом". Чаму прыйшоў да гэткай высновы? Ды таму, што з людзьмі, пра якіх апавядаецца ў творах, я асабіста сустракаўся штодзень, гамаў, калі працаваў у свой час на пасадзе загадчыка Нюнайскай пачатковай школы.

Было гэта ў першы пасляваенны гады. Вёска Янкавічы, якую пісьменнік, вядома, называў Янкавічамі, знаходзілася ў трох кіламетрах ад Нюнага. Мне пашанцавала хадзіць туды і сямейна-шляхамі, якімі вадзілі ўліку на санках, вывозячы з лугоў сена, хадзілі жыхары Налбоцкага краю. Акрамя таго, у гады Вялікай Айчыннай вайны ў тых мясцінах дэспіраваў наш атрад "Штурм" партызанскай брыгады "За Савецкую Беларусь". Таму з многімі героямі будучых твораў пісьменніка Генрыха Далідовіча быў асабіста знаёмы. І вось зноў не без захаплення вывараў па тых мясцінах, чужаповады людзей, з якімі некалі дзялілі кавалек хлеба. У кілгах проста, вобразна і дакладна намаляваны карціны багатай набыццёвай прыроды, ваколіц вёск. За кожным радком новай і новай блізкай сэрцу прыкметы побыту мясцовых сялян, жывя, незвычайна дакладна мова герояў. Усё гэта ў спалучэнні з дакладнасцю гістарычнасці падзей у тым жа рамане "Гаспадар-камень" сведчыць аб незвычайным майстэрстве мастака слова, які, пра-

станавіцца вядомым, што другое пакаленне янкавічэў ухадзіць у жыццё не з матай пагоні за матэрыяльнымі дэбетами, а ў пошуках больш глыбокай каштоўнасці.

Карцей кажучы, у трылогіі ярка і вобразна адлюстраваны сапраўдны настрой, хваляты адзін Налбоцкага краю. А ім даяцца перажываць (як, урэшце, і ўсім беларускаму народу) нямаля і напярэдадні Першай светскай вайны, і пасля, пад час нямецкай блокады супраць партызан у 1943 годзе. Янкавічы (Янкавічы). Нігуна былі спаленыя вешамі, які і большасць вёскаў шматпакатнай Беларусі, дала. Аднак працягваюць людзі, у тым ліку і героі трылогіі Генрыха Далідовіча — янкавічы, адбываюцца дамы, пакінулі зямлі. Але не ўсе з ліку выскоўваюць бад чыстыя сумленне. У адным, будзь, з апошніх твораў пісьменніка Генрыха Далідовіча "Заходнікі", які я надыма працягвае апавядаць пра старшын сельсавета Курагядова — чалавеча сталінскай гвардыі, які меў на той час на "малой радзіме" пісьменніка набытую ўладу. Пра сябе Курагядова ў сваім дзёніку пісаў: "Я доўга быў у Янкавічах гаспадаром, трымаў усё ў сваім кулаку, карыў і мілаваў. Калі скажэ шчыра, меў над янкавічамі большую ўладу, чым памешчы над прыгоннымі. Калі які прыгонны за непаслушэнства мог толькі дубоў на стаўні адпаліць па мякім месцы, то я любіла свайго каласіка меў моц нават за неласкавае позірч чорт ведае куды запратарыць. Была, калі тоды пастрабуе гаварыць са мной без урушэння і трэпанання, дык абаруе таго адрэзу:

"Что-то не слышу, друг, в твоём голосе дрожь!"

На вялікі жаль, яшчэ і ў наш час дзе-нідзе ўсплываюць на паверхню гэтыя гаткі "Курягядова".

Цікава, чаму творамі пісьменніка Генрыха Далідовіча, не-не ды лялію сябе на думцы, што ў сваёй творчасці, ён усё часцей адыходзіць ад стэрэатыпаў сутыкнення "станючы" і "адмоўных" герояў, імкнучы глыбока даследаваць чалавеча, зразумець яго няпростую сутнасць. І поспех у раскрыцці складаных, супярэчлівых характараў герояў, на маю думку, спадарожнічае вяртуну раману, шматлікіх апавяданняў. Мяне, у прыватнасці, не ў меншай ступені, як у рамане "Гаспадар-камень", "Пабуджаны"...

Зачыкалі лёсы герояў апавядання "Дзесяты клас", якія жылі ў пасляваенных зямляках. Пісьменнік у творы прыгадвае сваю першую настаўніцу Кляўдзію Ільінічу (праўда, не называе прозвішча). Хацелася б ведаць пра жыццёвыя сцыханы Віці Шпака, Іры Ламка, Дзяткапа...

Наогул, я пільна сачу за творчасцю пісьменніка Генрыха Далідовіча і, канешне, разумею яго сімпты да самабытных людзей-яўскаўцаў: ён добра ведае і шануе іх, умеа прадэпісанне прыроды адлюстраванне стан чалавечай душы. Вось таму гэтак вершы яго героям Янкавічу. Васілеву, Лашкову, Мяснікову... у трылогіі "Гаспадар-камень", якая, канешне, вярта Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь.

Аляксандр БЕЛАСЕВІЧ, былы настаўнік, цяпер пенсіянер.

ТЫДЗЕНЬ ПА ГАРСКАЮ

31 кастрычніка — 6 лістапада

СКАРПІЁН

Большасць планет будзе на вяршыні бакі і даўжыні. Венера прынясе удачу ў любовных адносінах, рэалізацыю спадзяванняў, радасці і задавальнення.

Займіцца навукай, бізнесам на гэтым тыдні. Магчымы новыя знаёмствы.

СТРАЛЕЦ

Пастарайцеся не марнаваць час. Не прымушайце партнёра прымаць не патрэбныя яму абавязальнасці.

Болы ўвагі ўдзяліце сваёму здароўю.

Усе важныя справы пачніце 3-га.

КАЗЯРОГ

